

בעולם ההוא, כמו שנתאמר (משלי א) ושכבת וערבה שנתך, משום שיש לו חלק בעולם הבא, כדי שאותו האיש ישכב ויהנה בעולם הבא שהוא פראוי.

יש אחד ואין שני וגו', יש אחד - זהו אדם שהוא יחידי בעולם, לא יחידי פראוי, אלא שהוא בלי זוג. ואין שני - שאין עמו סמך. גם בן - שיקים שמו בישראל לא השאיר. ואח אין לו - שביא אותו לתקון.

ואין קץ לכל עמלו - שהוא עמל תמיד, שפקדים יום וליילה. גם עינו לא תשבע עשר - ואין לו לב להשגיח ולומר, למי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה. ואם תאמר שכדי שיאכל וישתה יותר ויעשה משתה בכל יום תמיד - לא כף, שהרי הנפש אינה נהנית ממנו. אלא ודאי הוא מחסר את נפשו מטוב של האור של העולם הבא משום שזוהי נפש חסרה, שלא השלמה פראוי. בא ראה כמה חס הקדוש ברוך הוא על מעשיו, משום שרוצה שיתקן ולא יאבד מאותו העולם הבא, כמו שאמרנו.

רבי חייא שאל, זה שהוא צדיק שלם ומשתדל בתורה ימים ולילות וכל מעשיו לשמו של הקדוש ברוך הוא ולא זכה לבנים בעולם הזה, כמו שהשתדל בהם ולא זכה, או שהיו לו ומתו - מה הם לעולם הבא? אמר לו רבי יוסי, מעשיו והתורה שהיא מגנים עליו לעולם ההוא.

אמר רבי יצחק, עליהם ועל

הוא דמקוריה מברך, דקדשא בריך הוא יב ליה שינה בההוא עלמא כמה דאת אמר, (משלי א) ושכבת וערבה שנתך. בגין דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בגין דההוא בר נש שכיב ויתהני בההוא עלמא דאתי כדקא יאות.

יש אחד ואין שני וגו'. יש אחד, דא הוא בר נש דאיהו יחידאי בעלמא, לא יחידאי כדקא יאות, אלא דאיהו בלא זוגא. ואין שני, דלית עמיה סמך. גם בן, דיוקים שמייה בישראל לא שבק. ואח אין לו לאייתא ליה לתקונא.

ואין קץ לכל עמלו, דאיהו עמל תדיר דאקדים ימא וליליא. גם עינו לא תשבע עשר, ולית ליה לבא לאשגחא ולמימר למי אני עמל ומחסר את נפשי (דף ק"ט ע"ב) מטובה.

ואי תימא דבגין דייכול וישתי יתיר ויעבד משתיא בכל יומא תדיר, לאו הכי. דהא נפשא לא אתהני מניה, אלא ודאי איהו מחסר לנפשיה מטיבו דנהורא דעלמא דאתי. בגין דדא היא נפשא חסרא, דלא אשתלימת פדקא יאות. תא חזי, כמה חס קדשא בריך הוא על עובדוי, בגין דקא בעי דיתתקן, ולא יתאביד מההוא עלמא דאתי כדקאמרן.

רבי חייא בעא, האי דאיהו זפאה שלימא ואשתדל באורייתא יומי ולילי וכל עובדוי לשמא דקודשא בריך הוא, ולא זכה לבנין בהאי עלמא כגון דאשתדל בהו ולא

זכה, או דהו ליה ומיתו. מה אינון לעלמא דאתי. אמר ליה רבי יוסי, עובדוי וההיא אורייתא, קא מגינן עליה לההוא עלמא.

אמר רבי יצחק, עליהו ועל אינון זפאי קשוט, (בגין רבי יוחנן דהו לית בנין ומיתו,